

Tv-debatten mellom Kristin Halvorsen og Siv Jensen på TV2 i 2001

”Pek ut og identifiser eventuelle retoriske fallasier i TV-debatten. Hva er den retoriske effekten for debattanten som ytret fallasien og for TV-debattens form i sin helhet?”

Den retoriske situasjonen foregår i et av TV2's tv-studioer. Det er en programleder som er satt til å lede debatten, eller enda mer offensivt - *Valgduellen* som programmet heter. Tittelen på programmet signaliserer en polarisering mellom de to hovedaktørene og som programlederen sier i innledningen; ”Kristin Halvorsen og Siv Jensen er uenige om det meste.”

Avsenderne i denne debatten er flere og konteksten er med dette forholdsvis kompleks. Tv2 som institusjon fremstår som en av avsenderne fordi det er kanalen i seg selv og tv som formidlingsform som bringer den retoriske situasjonen ”ut til folket”. Innenfor dette, blir også redaksjonen ”Valgduellen” en av avsenderne. Likevel, i dette tilfellet er de to aktørene og de partiene de representerer som fremstår som de mest relevante avsenderne i forhold til den gitte retoriske situasjonen og budskapene som formidles.

Budskapet i denne situasjonen må ses på i lys av avsendernes intensjoner og blir presentert gjennom de ulike argumentene Jensen og Halvorsen legger frem.

Mottakerne er i dette tilfellet hovedsakelig TV-seerne, implisitt *velgerne*. Det er disse som skal påvirkes, eller overbevises om hvilket parti som skal være tryggest å stemme på.

TV-mediet og programmets sjanger gjør at TV-seerne, eller mottakerne sitter med visse forventninger. Derfor vil de også tolke programmet innenfor sjangeren ”politisk TV-debatt”. I følge Aristoteles er det sjangeren som forbinder talerens intensjoner med målet for publikum. Allerede etablerte sjangere utgjør et viktig retorisk vilkår i enhver situasjon. Kjeldsen sier at sjangeren politisk tale tilskynder eller fraråder for å gi tilhørerne mulighet for å bedømme hva som skal skje i fremtiden

Fallasier, eller ad hominem er ulike former for personangrep. Det er fire ulike inndelinger av ad hominem argumenter:

1. *Forulepende atakk*: direkte personlig atakk. Ad personam

Et eksempel på dette finner vi når Kristin Halvorsen svarer på på Siv Jensens anklage. Jensen ønsker å gi samme støtte til private som offentlige barnehager noe som i følge Kristin Halvorsen er stikk i strid med Frp's partiprogram. ”Nå synes jeg du er direkte urederlig.” Intensjonen til Halvorsen var nok etter all sannsynlighet og trekke ærligheten til Jensen og Frp i tvil, men da de færreste har lest partiprogrammet henvises til er det ikke mulig for den gjennomsnittlige seer å vite hva som egentlig er tilfelle.

2. *Indirekte atakk*: mistenkeliggjøring av motiver, ønske om å avdekke ”egentlige” motiver.

Når Halvorsen kommer med en argumentasjonsrekke som presiserer at det er et prinsipielt standpunkt mange deler med SV at republikk er en mer rasjonell løsning enn monarki, samtidig som hun sier at kongehuset gjør en god jobb. Videre sier hun at Sv ikke skifter holdninger etter ”vær og vind.” Dette blir et indirekte atakk på Siv Jensen og Frp. Her spiller Halvorsen på egen karakterfasthet, samtidig som at hun trekker frem et argument som spiller på folkets mening (ad populum) og indirekte stiller troverdigheten til Frp i tvil ved å implisitt antyde at de skifter holdninger etter

det som passer dem der og da, og at de kan være populistiske i sin måte å føre politikk på.

3. *Personlig atakk*: bygger på motsetning mellom den andre partens ord og handlinger.

Midt i debatten begynner Jensen å vifte med partiprogrammet samtidig som hun siterer til Frps nye forslag til sykelønnsordning. Videre gir hun inntrykk av å være ydmyk i det hun innrømmer at Frp's tidligere sykelønnsordning var en anelse "tøff". Halvorsen responderer ved å le og si "Makan til feighet er det lenge siden jeg har opplevd." Dette angrepet er rettet rett mot misforholdet mellom Jensens ord og sak. Halvorsen mener altså at Jensen sier at hun står for en ting, men i praksis gjennomfører noe helt annet.

4. *Tu quoque-argumentet*: hybrid mellom overnevnte. Betyr "også du". Vender motpartens anklager tilbake mot ham selv.

Andre relevante fallasier:

- *Argumentum ad verecundiam*: respekt for autoritet
- *Argumentum ad misericordiam*: spille på medlidenhet
- *Argumentum ad populum*: spille på flertallets mening (populisme?)
- *Argumentum ad baculum*: en form for trussel.

I denne debatten ble det brukt mange retoriske virkemidler. Samtalen går fort, og på slutten velger begge aktørene å heve stemmen for å få snakke ferdig. Etter hvert blir også argumentasjonsrekkene og resonnementene vanskeligere å få tak i. Derimot, er det klart at både Siv Jensen og Kristin Halvorsen velger å bruke fallasier, eller personangrep for å svekke motpartens troverdighet. Likevel, er inntrykket at det er Halvorsen som benytter seg mest av denne teknikken, selv om det er viktig å understreke at den brukes av begge.

Bruk av ethosargumentasjon er også virkemidler som benyttes hyppig av begge aktørene i debatten. Innledningsvis diskuterer Halvorsen og Jensen kongehusets relevans for Norge. Mens Jensen spiller på tradisjoner og verdier samtidig som at "alt ikke trenger å velges her i verden", mener Halvorsen at det er "uanstendig å gi penger til de rikeste" og argumenterer videre med at det er gammeldags. Begge bruker argumenter som er ment til å styrke tillit til sin person og politiker, samtidig som at de vil gi inntrykk at de står for sine meninger.

Når aktører i en debatt velger å ta i bruk fallasier er det ofte for å svekke motpartens ethos. I lys av en slik svekkelse kan egen ethos virke styrket, eller hvertfall sterkere enn motpartens. Allikevel er det slik at siden fallasier tar i bruk logisk ugyldig argumentasjon, kan overdreven bruk like gjerne svekke egen ethos som motstanderaktørens. Av samme grunn kan fallasier bidra til å svekke troverdigheten til debatten som helhet. Hvis aktørene ikke holder seg innenfor visse grenser kan dette bli en realitet.

